

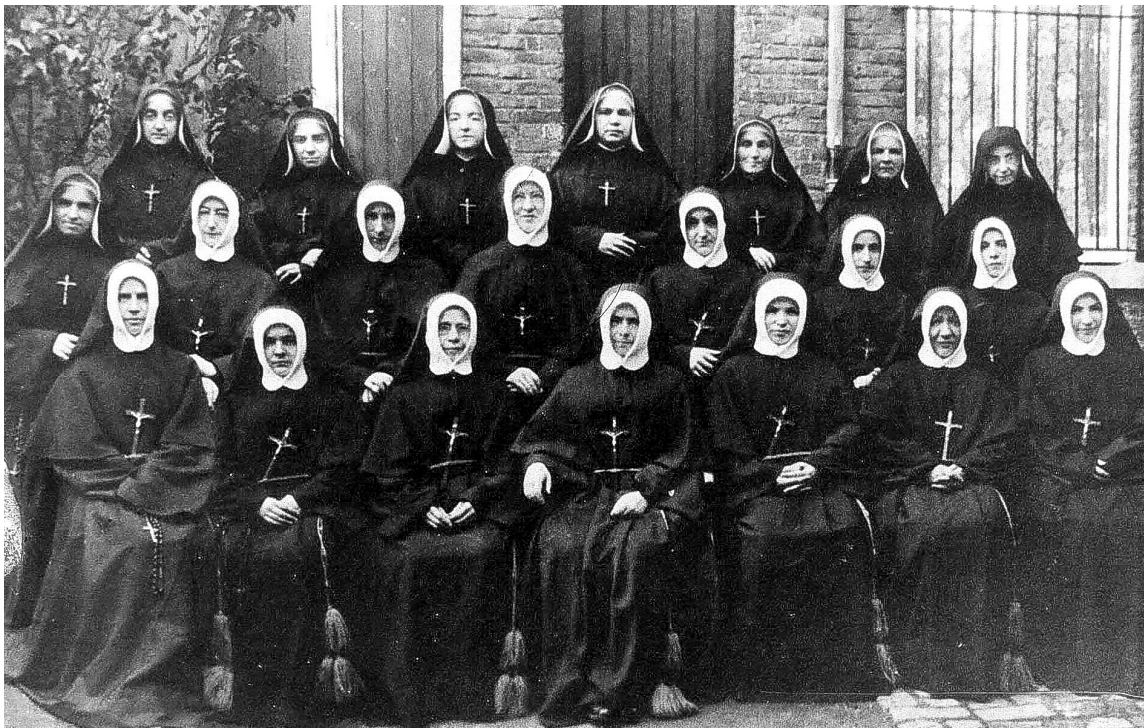
Zusters van Nazareth

Nu de kerk van Sint Antonius van Padua gesloopt wordt, wil ik iets vertellen over een ander religieus gebouw in Nazareth dat al eerder heeft moeten wijken voor nieuwbouw.

In het begin van de negentiende eeuw loopt Pastoor Peusen van Limmel met plannen rond voor de vestiging van een katholieke meisjesschool. In Limmel wordt onderwijs gegeven op een gemengde school, maar dergelijk onderwijs kan zich niet direct verheugen in de sympathie van de clerus. De katholieken strijden immers voor gelijkstelling van het bijzonder onderwijs.

Bovendien moet een dergelijke meisjesschool onder leiding staan van religieuzen omdat er geen rijkssubsidie wordt toegekend aan bijzondere scholen. Maar heel wat confraters van Pastoor Peusen koesteren precies dezelfde plannen en daarom is het niet gemakkelijk om zusters te vinden, die zich met onderwijs wilden bezighouden en liefst nog met meer van het een en ander. Uiteindelijk heeft Pastoor Peusen succes. Alleen zijn de zusters die hij binnenhaalt Françaises, die in normale omstandigheden nooit naar Nederland zouden zijn gekomen.

Op dat moment is er namelijk in Frankrijk een verbitterde strijd aan de gang tussen de republikeinen en de monarchisten. In het republikeinse kamp spelen anti-klerikale gevoelens een belangrijke rol. Emile Combes, minister president van 1902 tot 1905 tijdens de Derde Franse Republiek, probeert de rol van de Katholieke Kerk zoveel mogelijk te beperken. Geen enkele congregatie mag blijven bestaan, als ze geen toestemming daarvoor krijgt. Die kan alleen bij wet worden gegeven, maar wordt praktisch altijd geweigerd. Het geven van katholiek onderwijs is verboden.

De Ursulinen stichtten klooster Nazareth in 1904. Het klooster viel toen nog onder de parochie Limmel.

Het in Huize 'Bel Air' gevestigde klooster werd 'Nazareth' genoemd naar de gelijknamige pachthoeve van kasteel Bethlehem. Later kreeg ook de hele naoorlogse nieuwbouwwijk deze naam.

De flatwoningen aan de Kasteel Hillenraadweg kort na de oplevering in de zomer van 1953. Zij waren bedoeld voor de beter gesitueerden. 'Het kritische slag', zo werden deze eerste bewoners betiteld door Pater Pex, rector en daarna pastoor van de nieuwe parochie van de H. Antonius van Padua. De A2 was er toen nog niet.

Niet minder dan 15.000 scholen, waar veel mannelijke en vrouwelijke religi-

euzen werken, worden in de loop van de tijd gesloten. Deze situatie blijft min of meer bestaan tot de Eerste Wereldoorlog (1914-1918).

Veel congregaties zoeken daarom hun toevlucht tot het buitenland. Zo neemt een Franse congregatie, de 'Dochters van het mens geworden

woord' ofwel Ursulinen van Jezus, gesticht door Louis Marie Baudouin (1765-1835), contact op met de bisschop van Roermond Mgr. Drehmans. En met succes.

Limmel wordt als standplaats aangewezen, omdat Pastoor Peusen de Franse taal goed beheerst en dat is wel een eerste vereiste voor een goed con-

tact met de buitenlandse zusters.

Op 14 oktober 1904 vestigen zich aan de Geusselterweg 4 te Limmel (thans Kasteel Kessenichstraat te Nazareth) drie zusters, te weten Zuster Claire, Marie Albert en Eulalie. Twee huizen worden aangekocht van Dhr. Prevoo, die in één ervan een uitspanning exploiteert onder de naam 'Bel Air', plus nog een groot stuk land met boomgaarden. Het klooster heet dus 'Bel Air', maar wordt in de volksmond 'Huize Nazareth' genoemd naar de in de buurt gelegen pachthoeve met dezelfde naam.

Meteen al wordt begonnen met een bewaarschool en wordt de eerste steen gelegd voor de bouw van de lagere school. Een jaar later komt er ook een tehuis voor bejaarde dames, die meestal tot aan hun dood door de zusters worden verzorgd.

In februari 1906 wordt de meisjesschool geopend. Aangezien deze toch wel wat geïsoleerd komt te liggen, worden de schooltijden tijdens de winter zo aangepast, dat de kinderen in ieder geval vóór het donker thuis kunnen zijn. De kroon op het werk is een internaat

dat geopend wordt op 9 september 1908 en in 1946 vervangen wordt door een dergelijk instituut speciaal voor schipperskinderen.

Het aldus goed functionerende klooster heeft ook nog een andere taak. In 1905 worden hier 13 postulanten ingekleed en leggen 36 zusters hun tijdelijke en 45 hun eeuwige geloften af. Het zijn allemaal leden van de genoemde Franse congregatie, die hiervoor in eigen land geen toestemming hebben gekregen. In de loop der jaren zullen deze plechtigheden regelmatig herhaald worden. Pas in 1927 treedt het eerste Nederlandse meisje tot de Congregatie van uitsluitend Françaises toe. Het is de latere Mère Hélène uit Wyck.

Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog wordt in 'Huize Nazareth' tijdelijk een aantal vluchtelingen uit Frankrijk opgenomen, die lijden aan de Spaanse griep. Het ingerichte noodlazaret wordt vluchtig bezocht tijdens een werkbezoek van Prins Hendrik, de echtgenoot van Koningin Wilhelmina.

Het klooster komt echt in het nieuws in de beruchte winter van 1926/1927, als het complex van alle kanten door het wassende water van de Maas is ingesloten. Met een bootje komen militairen van het in Maastricht gelegen garnizoen zich op de hoogte stellen van de toestand binnen de kloostermuren, omdat ze menen dat de zusters de witte vlag hebben uitgestoken.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de nieuwbouwwijk gesticht, die eveneens Nazareth wordt genoemd. Ten gevolge hiervan moet het klooster een flinke veer laten. Belangrijke delen van de grond worden onteigend. Wegens de aanleg van de

Kasteel Hillenraadweg wordt een stuk van het klooster afgebroken evenals de stallen voor het vee. Ook een flink deel van de boomgaard valt aan de woningbouw ten prooi.

Aanvankelijk betekent de bouw van de nieuwe wijk een impuls. Talrijke kinderen van de veelal jonge gezinnen vullen de klassen van de school. Echter, als er een nieuwe parochieschool voor gemengd onderwijs wordt gebouwd (de latere Sint Franciscusschool), komen er geleidelijk aan steeds minder leerlingen, zodat de zustersschool uiteindelijk in 1972 wordt opgeheven. Ook het aantal religieuzen wordt kleiner, omdat de Franse zusters (over het algemeen bejaarden) naar hun vaderland terugkeren. In juli 1981 verlaten de laatste vier zusters, namelijk Hélène, Johanna, Margriet en Thérèse, het complex en verhuizen naar de Meerssenerweg 29. De naam 'Huize Nazareth' verhuist mee.

Heel veel bewoners van Nazareth bewaren goede herinneringen aan de bewoonsters van het voormalige klooster, alleen al aan het gewekt worden door de kloosterklok, die elke morgen precies om vijf vóór half acht geluid werd voor de Heilige Mis. Vanuit hun nieuwe huis blijven de zusters werken voor Nazareth, voor zover hun krachten dit toelaten. Het oude klooster is gesloopt om plaats te maken voor de nieuwbouw rond de Kasteel Caestertstraat.

J. Boetsen

Literatuur: E. Nilsen, Zusters van Nazareth – 90 jaar; J. Luijten, J. Boetsen en J. Ackermans, Nazareth, weet u waar het ligt? In Israël maar ook in Maastricht.

Archiefsprokkels

De vaste rubriek 'Archiefsprokkels' wordt verzorgd door medewerkers van het Historisch Centrum Limburg. Elke twee weken een

hele pagina met een nieuw verhaal, opgediept uit de archieven van Maastricht. Eerder verschenen sprokkels kunt u nog eens nalezen

op www.rhcl.nl. Historisch Centrum Limburg, Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht, tel. 043 - 328 55 00, info@rhcl.nl